

MONTEPIÓS DE CATALUNYA I LES SOCIETATS DE SOCORS MUTUS

Els orígens

Aquest fenomen associatiu de Catalunya, apareix en un moment de grans canvis en la societat catalana i en particular a l'obrera: la industrialització, els moviments socials a les grans ciutats, els moviments migratoris etc.

Aquest tipus d'entitats foren molt importants a l'època que apareixen, el segle XIX i la seva importància fou cabdal fins que no aparegueren l'estat assistencial, les companyies d'assegurances i posteriorment la seguretat social. L'expressió antiga de Mont de Pietat és l'equivalent a Societat de Socors Mutus. La llengua emprada per aquells era el castellà. El seu àmbit geogràfic abasti tot Catalunya, des de la Jonquera a Sant Carles de la Ràpita.

La seva finalitat principal era l'ajuda entre els seus associats, en els casos que indicaven els seus "reglaments o estatuts". Les confraries gremials, germandats i monts de pietat es consideren com a precedents de les mutualitats modernes.

Estem davant d'un fenomen d'organització social voluntària típic de mitjans del segle XIX, hereus de les antigues confraries que a partir del foment de la vida cristiana van anar derivant de la simple caritat als pobres i desvalguts cap a un sentit més ampli; però de fet lligades a un patró guia (totes tenen noms religiosos), bàsicament es tracta d'una assegurança per poder cobrar un salari en els dies de malaltia en que no es pot treballar, les societats mutuals pel seu volum eren comparables, si no superiors, a les de La Gran Bretanya, França o Bèlgica.

L'any 1896 aparegué la Unió i Defensa de Monts de Pietat encaminada a vetllar pels interessos de les entitats que s'hi associaven, avui en dia fóra La Federació de Mutualitats de Catalunya. El Montepio de Previsió Social de la R.G.J.N. ha estat membre d'aquesta fins l'any 2010. Recordem que el Montepio de Previsió Social de la Reial Germandat de Jesús Natzarè es fundà l'any 1893, molt probablement abans que la Germandat.

Els Montepios es regulaven per uns estatuts i reglaments, la seva composició era pràcticament igual per a totes, formada per:

- Junta de Govern i Personal llogat.
- President, Vice-president, el dipositari (tresorer), el recaptador, el secretari, dos visitadors i l'avisador. A les processons La Junta tenia un lloc de privilegi.
- Uns altres membres molt curiosos eren els Procuradors o Portadors, responsables del Sant Misteri, ordenar la processó i conservar-ne l'ordre i portar llum a l'altar durant les celebracions.

Alguns exemples de reglaments

Els reglaments exigien sol·licitar l'ingrés a la Junta, era normal presentar un Certificat Mèdic que acredités que havia estat vacunat o s'havia tingut la Verola (malaltia amb una elevadíssima mortalitat en aquell temps) i tenir entre 18 i 45 anys.

Les obligacions que tenien els socis eren: "assistir con decència i achas a la procesión" de Dijous i Divendres Sant, "siendo esta obligación personal en los socios de número y a cuyo efecto deberán pasar el Jueves Santo por la tarde a sacar número para la colocación en la fila y el sitio acostumbrado".

"No tendrán derecho a socorro alguno las mujeres por los efectos naturales de la preñez y parto ni por veinte y cinco días después de paridos, y para los efectos ulteriores de este caso deberá dar aviso al Visitador en el día de su embarazo".

Cada mutualista hi contribueix mitjançant quotes variables o fixes exemptes de finalitats lucratives. Per norma els associats pagaven uns 20 rals d'entrada i uns 4 rals mensuals. Si emmalaltien

cobraven uns 12 rals per dia de malaltia i a partir dels sis mesos es reduïa a 6 rals diaris. (Ral = unitat de compte corresponent a una quarta part de pesseta).

Alguns reglaments també regulaven quan un dels mutualistes havia d'anar al Servei Militar "Mili", el mes normal era donar-lo de baixa durant aquest període.

Altres Montepios de Catalunya

La Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist de Montblanc (els seus orígens documentals es remunten a l'any 1601); es refundà els Estatuts l'any 1858 amb dos objectius primordials:

- Fer una lluïda Processó de Dijous Sant,
- I adoptar la funció Mutualista.

A la ciutat de Mollet hi havia un total de quatre Societats de Socors Mutus, una d'elles era El Mont de Pietat de Sant Vicenç Màrtir, fundat l'any 1877.

En el poble de Nulles l'única entitat associativa que es coneixia a més de l'Ajuntament era el Montepio de Socors Mutus de Sant Joan Baptista, fundat l'any 1882.

Pía Unión. Societat de Socors Mutus de Vic, fundat cap a l'any 1815, un dels més antics de Catalunya.

Socors Mutus "La Hermandad" fundat l'any 1878 a la vila d'Alcover. Monte Pío "Santo Misterio de la Coronación" fundat l'any 1866 a la mateixa vila.

"La Sociedad de Socorros Mutuos: La Recreativa Cristiana" de Batea, fundat a finals del segle XIX.

"Germandat de la Santíssima Trinitat" de l'Espluga de Francolí, que és fundà l'any 1877, en alguns anys arribaren a tenir entre 600 i 700 socis. Es dona la circumstància que aquesta Mutualitat, ha fet la dissolució i liquidació al mateix temps que la nostra.

Montepio de Previsió Social de la Reial Germandat de Jesús Natzarè 1903-2011, una consideració històrica.

El Montepio de Previsió de la Reial Germandat de Jesús Natzarè, en els seus estatuts de l'any 1941 i 1953 no parla en cap moment que sigui una Secció de la Germandat, si no tot al contrari, l'autogovern del Montepio serà sempre facultat de la Junta directiva i de les diferents Juntes Generals tant ordinàries com extraordinàries. L'autogovern del Montepio es fa evident per el seu NIF, estatuts i reglament propis i totalment al marge de la Germandat. Si en un cas la Reial Germandat desaparegués el Montepio podria continuar exercint les seves facultats per les que fou creat.

Tal com veiem en el nombre de socis d'aquest, els anys 60 era de més de quatre-cents socis o el que és el mateix quatre-cents famílies. El Montepio fou un element molt important de la societat Tarragonina dels anys de post-guerra, un temps de misèria, gana i malalties i que tenien en el Montepio el que l'estat no feia per ells. Si estudiem la creació de tots els Montepios dels Països Catalans tenen el seu origen en el socor mutu dels seus socis i posteriorment una derivació religiosa que potser de caràcter testimonial en els aplecs o processons de festa major. Es molt probable que fos creat conjuntament tant la Germandat com el Montepio.

En les diferents confraries, germandats, gremis i associacions de la Setmana Santa de Tarragona, trobem que en els seus orígens també estava la de ser una societat de Socors Mutus. Tenim l'exemple del Gremi de Marejants, que l'any 1873 es convertí en una societat de Socors Mutus, amb el nom de Societat Marítima i Protectora de Tarragona; La Germandat del Sant Ecce Homo que tenia un caire de societat de "mútua de socors" de caire més civil que no pas religiós; La Confraria de Pescadors que està documentada des de l'any 1383 com a entitat gremial i de Socors Mutus en cas de malaltia, accidents i defuncions. No fa falta recordar que la Congregació de la Sang una de les finalitats era socórrer els pobres, maltats.

Aquest any i després de 108 ANYS d'existència "El Montepio de Previsió Social de la Reial Germandat de Jesús Natzarè" ha deixat d'existir, recordar que aquest procés va començar l'any 2008 concretament un 13 de juny i avui novembre de 2011 s'ha donat per ACABADA aquesta entitat Tarragonina.

Dedicat a totes aquelles persones que han fet possible aquest Montepio.

Jordi BARBA i SOLIANO